

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1350

Vragen van de leden **El Boujdaini** en **Van der Werf** (beiden D66) aan de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Minister van Justitie en Veiligheid over *het bericht «Elon Musks AI-chatbot Grok onder vuur door seksueel getinte beelden»* (ingezonden 14 januari 2026).

Antwoord van Minister **Van Weel** (Justitie en Veiligheid) en van Staatssecretaris **Aerdt**s (Economische Zaken en Klimaat) (ontvangen 17 maart 2026). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2025–2026, nr. 1038.

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het bericht «Elon Musks AI-chatbot Grok onder vuur door seksueel getinte beelden»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Bent u op de hoogte van het incident waarbij AI-chatbot Grok door gebruikers werd aangespoord om seksuele deepfakes van minderjarige meisjes te genereren, en dat deze beelden tot wel 12 uur online hebben gestaan voordat ze werden verwijderd? Zo ja, hoe beoordeelt u dit incident in het licht van de Digital Services Act (DSA) verplichtingen ten aanzien van bescherming van minderjarigen?

Antwoord 2

Ja, daarvan zijn we op de hoogte. Het bericht dat zoveel mensen slachtoffer zijn geworden vinden wij zeer zorgwekkend. De slachtoffers zijn met name vrouwen en minderjarigen, maar deepnudes kunnen in potentie van iedereen gemaakt worden. De impact en de gevolgen van deepnudes voor slachtoffers en hun omgeving zijn enorm, mede omdat het maken van deepnudes steeds geavanceerder wordt en daarmee deepnudes steeds realistischer worden. Daarnaast zijn deze beelden ook schadelijk voor de samenleving, omdat iedereen, specifiek jongeren, ze online tegen kunnen komen. Het vervaardigen van seksueel beeldmateriaal van minderjarigen, of van personen zonder toestemming, is strafbaar, ook als het materiaal met AI is gegenereerd.

¹ NRC (8 januari 2026), Elon Musks AI-chatbot Grok onder vuur door seksueel getinte beelden.

Als aangewezen zeer groot online platform zal X moeten voldoen aan de verplichtingen uit de Digitale Dienstenverordening (DSA). In die hoedanigheid is X verplicht om de systeemrisico's die kunnen voortvloeien uit de verspreiding van illegale content, zoals illegale deepnudes, te identificeren en te beperken. Ook moeten zij het gebruikers mogelijk maken om illegale inhoud op eenvoudige wijze te melden, welke meldingen zij op een tijdige, zorgvuldige, niet-willekeurige en objectieve wijze moeten beoordelen. Het primaat van het DSA-toezicht op X als zeer groot online platform ligt bij de Europese Commissie (EC). Daarbij wordt zij ondersteund door de Ierse toezichthouder, als toezichthouder van de lidstaat waar X zijn hoofdvestiging heeft. De toezichthouders beoordelen niet of specifieke content illegaal is en leggen geen verwijderverzoeken of bevelen op aan platforms, maar controleren of bijvoorbeeld bovenstaande meldingsmechanismen van platforms voldoen aan de DSA en of het platform de melding netjes en op tijd onderzoekt en melder over de beslissing informeert. Op 26 januari werd bekend dat de EC een nieuw, officieel onderzoek is gestart naar (de functies van) Grok en X onder de DSA. In dit nieuwe onderzoek zal worden beoordeeld of X de risico's in verband met de verspreiding van illegale inhoud, waaronder gemanipuleerde seksuele afbeeldingen en inhoud die kwalificeert als seksueel misbruik van kinderen, in verband met de uitrol van Grok in de EU naar behoren heeft beoordeeld en beperkt.

Vraag 3

Welke stappen onderneemt Nederland binnen de Raad en richting de Europese Commissie om ervoor te zorgen dat DSA-verplichtingen met betrekking tot bescherming van minderjarigen en voorkomen van AI-malafide content effectief worden nageleefd door grote platforms?

Antwoord 3

Op de DSA wordt toezicht gehouden door onafhankelijke toezichthouders en Nederland kan dienaangaande geen instructies geven. Wel kan Nederland signalen afgeven aan de EC of de Autoriteit Consument & Markt (ACM), de coördinerende toezichthouder op de DSA in Nederland, in het geval risico's worden gezien die om aandacht vragen. Zo heeft Nederland de uitkomsten van de kinderrechtenimpactassessments met de EC gedeeld.

Vraag 4

Bent u op de hoogte van de lopende onderzoeken van meerdere landen (o.a. Frankrijk, Zweden, Australië) tegen X over de stroom aan deepfakes en seksueel expliciete AI-beelden? Zo ja, wat is de Nederlandse positie en rol hierin?

Antwoord 4

Ja, daarvan zijn wij op de hoogte. Het is mede aan de toezichthouder van de DSA, in dit geval de EC, om te beoordelen of X aan de wettelijke verplichtingen heeft voldaan. Daarnaast hebben wij vernomen dat Frankrijk een strafrechtelijk onderzoek is gestart.² Nederland heeft in de lopende onderzoeken tegen X geen specifieke rol. Uiteraard volgen wij de ontwikkelingen met belangstelling.

Vraag 5

Onder DSA zijn grote platformen verplicht om duidelijke, gebruiksvriendelijke mechanismen voor het rapporteren van illegale content te hebben en deze snel te behandelen, hoe beoordeelt u de effectiviteit van de huidige mechanismen van X, mede gezien het feit dat sommige beelden pas na journalistieke publiciteit werden verwijderd?

Antwoord 5

Het niet adequaat en of snel handelen van een zeer groot online platform wordt gesanctioneerd in het derde lid van artikel 16 DSA. Dit artikel verduidelijkt dat een melding van illegale inhoud, conform de vereisten van dat artikel, leidt tot zogenaamde «daadwerkelijke kennis of bekendheid» van die illegale inhoud bij een hostingbedrijf of online platform. Zodra dat het geval is, moet

² <https://www.politico.eu/article/police-raid-elon-musk-x-office-france/>

een zeer groot online platform prompt handelen om die illegale inhoud te verwijderen of de toegang daartoe onmogelijk te maken. Doet een platform dat niet dan kunnen ze geen beroep doen op de vrijwaring van aansprakelijkheid uit artikel 6 van de verordening en zelfstandig aansprakelijk worden gesteld voor die illegale inhoud.
Het is aan de toezichthouder, in dit geval de EC, om te beoordelen of aan bovengenoemd kader is voldaan. De EC onderzoekt dit momenteel.

Vraag 6

Hoeveel meldingen van AI-gegenereerde illegale content, waaronder deepfakes en beelden met minderjarigen, zijn via het DSA-transparantiesysteem aan de Europese Commissie en nationale autoriteiten gerapporteerd, en wat is daarvan de uitkomst?

Antwoord 6

De ACM heeft geen inzicht in meldingen die door andere lidstaten worden gedaan bij de EC en/of de Ierse toezichthouder Coimisiún na Meán (CNAM; toezichthouder van de lidstaat waar X zijn hoofdvestiging heeft). Dit is in principe vertrouwelijk tussen de melder en de EC. Meldingen over systeemrisico's zijn vaak beschrijvend over een bepaalde functionaliteit of risico, aangevuld met enkele voorbeelden van het betreffende onderwerp.

Vraag 7

Kunt u duidelijkheid geven over hoe momenteel toezicht en handhaving is ingericht op het gebied van deepfake incidenten in Nederland? En is dit alleen meldings-gedreven of ook door middel van actieve detectie?

Antwoord 7

Handhaving en toezicht op illegaal deepfake-beeldmateriaal gebeurt primair op basis van meldingen bij de bevoegde handhavingsautoriteiten over de online platforms waar deze worden verspreid.

De ACM is de bevoegde Nederlandse toezichthouder op de DSA. De ACM heeft op grond van de DSA geen bevoegdheid om verwijderbevelen op te leggen. Wel bevat de DSA verplichtingen op grond waarvan de ACM kan handhaven wanneer online platforms of hostingproviders onvoldoende optreden tegen illegale inhoud en hun processen met betrekking tot meldingen niet op orde hebben. Dit kan het geval zijn als blijkt dat de onlinedienst niet of onvoldoende gemotiveerd of traag reageert op meldingen over illegale inhoud van bijvoorbeeld gebruikers of trusted flaggers.

Het kan zijn dat niet de ACM maar een toezichthouder in een andere lidstaat bevoegd is ten aanzien van de onlinedienst in kwestie. In het geval van de kwestie X/Grok is bijvoorbeeld de Europese Commissie primair bevoegd. Zij kan als bevoegd toezichthouder een onderzoek instellen en boetes opleggen tot 6% van de wereldwijde omzet. Daarnaast hebben gebruikers de mogelijkheid om, naast het doorlopen van de interne klachtenafhandelingsprocedure bij een aanbieder, ook een gerechtelijke procedure te starten.

De ACM roept slachtoffers van dergelijke beelden op om melding te doen bij het platform/de hosting provider, bij de politie of bij een trusted flagger zoals Offlimits. Deze meldingen zijn waardevol om aan te tonen dat materiaal zonder toestemming is verspreid. Ook kan naar aanleiding van de meldingen blijken dat het platform/de hosting provider onvoldoende optreedt tegen illegale inhoud, waarna de ACM daarop kan handelen.

Daarnaast is de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) op grond van de DSA en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) een bevoegd toezichthouder op het gebied van illegale deepfakes. Als deepfakes zonder toestemming worden verspreid, kan er sprake zijn van onrechtmatige verwerking van persoonsgegevens. De AP kan een onderzoek instellen naar personen of organisaties die verantwoordelijk zijn voor het (mogelijk) maken en verspreiden van dit soort materiaal. Dit kunnen in bepaalde gevallen online platforms zijn, maar ook hostingproviders die de content hosten. Voor de AP is het wel van belang dat de partij die verantwoordelijk is voor de content (afhankelijk van de omstandigheden van het geval; het individu en/of het platform) te achterhalen is, wat, anders dan bij X, niet altijd het geval is. Het kan zijn dat niet de AP maar een gegevensbeschermingsautoriteit in een andere lidstaat bevoegd is ten aanzien van de onlinedienst in kwestie. Als uit het onderzoek blijkt dat er overtredingen zijn, kan de AP of andere autoriteit

aanbieders van onlinediensten bijvoorbeeld een verwerkingsverbod opleggen voor wat betreft het onrechtmatige materiaal. Het proces van onderzoek en bestuursrechtelijk handhaven zal in de regel niet leiden tot het snel offline zijn van de beelden.

De officier van justitie kan op grond van artikel 125p van het Wetboek van Strafvordering (Sv) aan een aanbieder van een communicatiedienst bevelen om strafbare online content ontoegankelijk te maken. Een dergelijk bevel kan, kort gezegd, worden gegeven als sprake is van een strafbaar feit waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten, ter beëindiging van dat strafbaar feit en/of ter voorkoming van nieuwe strafbare feiten.

Voor illegale deepfakes, op basis van de artikelen 252, 254ba en art. 285d van het Wetboek van Strafrecht (Sr), is dit het geval. Van deze mogelijkheid wordt beperkt gebruik gemaakt, omdat de politie en het Openbaar Ministerie ook gebruik kunnen maken van verwijderverzoeken op basis van de zelfregulerings-mogelijkheden. Deze zijn in de praktijk vaak sneller. Een aanbieder die niet voldoet aan een dergelijk bevel onder 125p Sv kan strafrechtelijk aansprakelijk zijn (54a Sr).

Wanneer het materiaal van minderjarigen betreft is het seksueel beeldmateriaal van kinderen en is het strafbaar op grond van artikel 252 Sr. In Nederland is dan ATKM bevoegd om aanbieders van communicatiediensten die in Nederland zijn gevestigd of die seksueel beeldmateriaal van kinderen op Nederlands grondgebied hebben opgeslagen, te verplichten om dergelijk materiaal ontoegankelijk te maken of te verwijderen. Dit geldt ook voor seksueel beeldmateriaal van minderjarigen dat is vervaardigd door middel van AI, zoals bij deepnudes. Als aanbieders van hostingdiensten niet aan deze verplichting voldoen, kan de ATKM bestuursrechtelijk handhaven. De ATKM kan in dat geval een last onder dwangsom of een bestuurlijke boete opleggen, die kan oplopen tot 10% van de jaarlijkse omzet van de onderneming.

Vraag 8

Hoe verhoudt de handhaving van de AVG zich tot de handhaving van de DSA in dit soort gevallen, en ziet u mogelijkheden om deze instrumenten gezamenlijk effectiever in te zetten?

Antwoord 8

Er kan in dit soort gevallen zowel op basis van de AVG als de DSA worden gehandhaafd. De ACM werkt momenteel nauw samen met de AP en andere betrokken instanties aan mogelijkheden om elkaar hierin te versterken. De ACM heeft op grond van de DSA geen bevoegdheid om verwijderbevelen op te leggen. Wel bevat de DSA verplichtingen op grond waarvan de ACM kan handhaven wanneer online platforms of hostingproviders onvoldoende optreden tegen illegale inhoud en hun processen met betrekking tot meldingen niet op orde hebben. Dit kan het geval zijn als blijkt dat de onlinedienst niet of onvoldoende gemotiveerd of traag reageert op meldingen over illegale inhoud van bijvoorbeeld gebruikers of trusted flaggers. Het kan zijn dat niet de ACM maar een toezichthouder in een andere lidstaat bevoegd is wat betreft de onlinedienst in kwestie. In het geval van de kwestie X/Grok is bijvoorbeeld de Europese Commissie primair bevoegd.

De AP kan een onderzoek instellen naar personen of organisaties die verantwoordelijk zijn voor het (mogelijk) maken en verspreiden van materiaal dat in strijd is met de AVG. Dit kunnen in bepaalde gevallen online platforms zijn, maar ook hostingproviders die de content hosten. Voor de AP is het wel van belang dat de partij die verantwoordelijk is voor de content (afhankelijk van de omstandigheden van het geval; het individu en/of het platform) te achterhalen is, wat, anders dan bij X, niet altijd het geval is. Het kan verder zo zijn dat niet de AP maar een gegevensbeschermingsautoriteit in een andere lidstaat bevoegd is wat betreft de onlinedienst in kwestie. Als uit het onderzoek blijkt dat er overtredingen zijn, kan de AP of andere autoriteit aanbieders van onlinediensten bijvoorbeeld een verwerkingsverbod opleggen wat betreft het onrechtmatige materiaal. Hierin verschilt de handhavingsmogelijkheden op de AVG ten aanzien van de mogelijkheden onder de DSA. Het proces van onderzoek en bestuursrechtelijk handhaven zal in de regel niet leiden tot het snel offline zijn van de beelden.

Vraag 9

Vindt u dat «nudify»-apps en dergelijke functies van AI-chatbots überhaupt bestaansrecht hebben? Zo nee, wat gaat u daaraan doen?

Antwoord 9

Binnen het Ministerie van Justitie en Veiligheid wordt gekeken naar de mogelijkheden om het gebruik van nudify applicaties verder tegen te gaan. Ondanks de mogelijkheid om gebruikers van de applicaties strafrechtelijk te vervolgen (via de artikelen 252 en 254ba Sr) en de mogelijkheid om elk illegaal beeld steeds te laten verwijderen, blijft het maatschappelijk probleem rondom deepnudes zich in grote mate voordoen. Om die reden wordt bezien of het wenselijk en haalbaar is het aanbieden van de applicaties zelf te verbieden, nationaal dan wel Europees. Inmiddels hebben met verschillende stakeholders en experts gesprekken plaatsgevonden. Voordat een inhoudelijke positie bepaald wordt, is verdere studie nodig.

Vraag 10

Bent u bereid om aan te dringen op effectieve handhaving tegen X in de kwestie van AI-gegenereerde beelden van minderjarigen en zo ja, welke nationale en Europese maatregelen kunnen er genomen worden of welke sancties kunnen er worden opgelegd?

Antwoord 10

Effectieve handhaving van Europees recht is onverminderd van belang. De Europese Commissie is op 26 januari jl. een nieuw onderzoek gestart naar X dat specifiek ziet op Grok. Als de Commissie concludeert dat X de DSA heeft overtreden, kan zij verdere handhavingsmaatregelen nemen, zoals de vaststelling van een besluit tot niet-naleving en de oplegging van een boete.

Vraag 11

Kunt u deze vragen elk afzonderlijk beantwoorden?

Antwoord 11

Ja.